

Nieuwsbrief

Museum Ramtorenschip Buffel

Voorwoord

Het zomerseizoen staat voor de deur ...

Werving nieuwe vrijwilligers

Af en toe blijft het stil op de kade in Hellevoetsluis: ...

Vrijwilligersborrels

maandag 4 augustus
zondag 17 augustus

NOFORNO

2 Inhoud	7 Kidsclub	13 Museummonitor Overleg gemeente	19 fotogallerij
3 Voorwoord	8 Raad van toezicht	14 Samenwerkings verband partners	20 Kennismaken met ...
4 Werving vrijwilligers	9 Knalfeest voor Daan	15 H. Pontier TOKM	
5 Vrijwilligers- borrels	10 Educatie	17 Berichten Museum vakgroep	
6 Positief bericht ANKRO	11 Historie van de Buffel	18 Knutselwerkjet	

Stichting Ramtorenschip Buffel

Postadres

Dokweg 5
3221 AE Hellevoetsluis

Bezoekadres

Koningskade 2
3221 CC Hellevoetsluis
info@debuffel.nl
www.debuffel.nl

Redactie

Wim Noordzij
Merijn Oomen
Zosia Huykman

Bijdrage

Peter Klompe
Carin Ottevanger
Will Wiegel
Zosia Huykman
Ed Wijbrands
Jan Engelblik
Hans de Klerck

Info & kopij

webmaster@debuffel.nl

Vormgeving & opmaak

Ministerie van Visuele Zaken

NOFORNO

Voorwoord

Het zomerseizoen staat voor de deur en de Buffel is vijf dagen per week open van woensdag tot en met zondag van 11.00 -17.00. In afstemming met de museumloods van Fortresse Holland.

Het wordt steeds lastiger om elke dag weer gastvrouwen en gastheren op de been te brengen dus vrijwilligers is een van onze speerpunten dit jaar we proberen dan ook het makkelijker te maken door daar heel soepel mee om te gaan. Dus we zoeken meer BuffelBikkels voor onze BuffelBrigade zeg het rond.

Ook moeten we vanaf 1 januari een nieuwe voorzitter hebben. Hoewel ik dan twee jaar lang met veel plezier voor de Buffel in de weer ben geweest en we mooie dingen bereikt hebben. Heb ik besloten om wat vaker naar ons huis op Sint Eustatius te gaan en dat is moeilijk te combineren.

Ik had gehoopt dat er dan al een verregaande samenwerking binnen de vesting zou zijn met een betaalde backoffice van professionele krachten. Dat zal helaas over de verkiezingen heengetild worden en dan ben je zo weer twee jaar verder. Maar ik ben ervan overtuigd dat een museum met alleen vrijwilligers die ook steeds ouder worden niet meer van deze tijd is. Ik hoop daar nog een bijdrage aan te leveren.

Verder hebben we nu pilots gedraaid met De Kidsclub Buffeltje en het educatief programma Erfgoedspoor Hellevoetsluis met de Matrozenreis en Battle of the Buffel samen met Fortresse. Een doorslaand succes dus volgend schooljaar zal dat nog meer hgeïntegreerd worden in het school aanbod. Ook werken we met BRES samen om te komen tot een Canon van Voorne aan Zee met het ontwikkelen van een geïntegreerd curriculum voor Po en onderbouw VO. De vraag voor 360 film en vanuit Bres Canon Van Voorne leerlijn Erfgoed Voorne aan Zee ligt nu bij Erfgoedtafel Historisch haringvliet.

Verder is op initiatief van de Buffel een onderzoek gedaan naar de meerwaarde van de riviercruises in Hellevoetsluis met een zeer positieve en hoopvolle uitkomst.

We richten ons dit jaar meer op jonge gezinnen met kinderen dus in de vakanties zullen we ook een Kidsclub Buffeltje organiseren.

Wim Noordzij
Voorzitter Museum Ramtorenschip Buffel

Werving nieuwe vrijwilligers

Af en toe blijft het stil op de kade in Hellevoetsluis: museumschip De Buffel kan dan die dag niet open voor bezoekers. Niet door gebrek aan belangstelling, integendeel. De reden voor de sluiting is een tekort aan gastheren en gastvrouwen.

Zonder voldoende bemensing is het niet mogelijk om bezoekers veilig en gastvrij te ontvangen. "En dat raakt ons" vertelt voorzitter Wim Noordzij. "Want De Buffel is een verborgen parel, maar zonder mensen geen museum." Daarom is De Buffel op zoek naar nieuwe vrijwilligers die zich willen inzetten voor dit bijzondere stukje maritiem erfgoed.

"We zijn trots op onze 65 vrijwilligers, waarvan er ongeveer 20 zeer actief zijn. Stuk voor stuk mensen met een warm hart, een schat aan ervaring en een hechte band met elkaar. Maar het merendeel van hen is op leeftijd (gemiddeld rond de 80) en de draagkracht wordt kleiner. Ondanks wervingsacties op social media, markten en braderieën hebben we in het afgelopen jaar slechts één nieuwe vrijwilliger mogen verwelkomen."

De bevlogen voorzitter doet met klem een oproep aan inwoners van Hellevoetsluis en eigenlijk van heel Voorne aan Zee. "We roepen nu met volle kracht: we hebben dringend nieuwe bemanning nodig! Of je nu jong bent of al wat meer zeemijlen op de teller hebt staan, iedereen is welkom. Je hoeft geen maritieme kennis te hebben: als gastheer, gids of organisator is jouw inzet goud waard. Je wordt onderdeel van een gezellig team dat er samen voor zorgt dat De Buffel blijft wat het is: een uniek stuk erfgoed waar mensen graag terugkomen. De Buffel ligt aan de Koningskade in de Vesting van Hellevoetsluis.

Dus hou je van mensen, van geschiedenis of gewoon van aanpakken? Kom dan snel eens langs. Bezoekers zijn vaak verrast door de indrukwekkende omvang van het schip, de rijke geschiedenis en de warme sfeer aan boord. Meer weten of aanmelden? Bezoek de website www.debuffel.nl, stuur een mail naar info@debuffel.nl of loop eens binnen tijdens openingstijden.

Vrijwilligersborrels

Wij willen al onze vrijwilligers bedanken voor hun inzet. Jullie zijn van harte uitgenodigd op onze vrijwilligerborrels op:

- maandag 4 augustus in plaats van het koffieuurtje om 16.00 uur een borreluurtje met kleine hapjes
- zondag 17 augustus (laatste dag Vestingdagen) een aangeklede borrel.

Word het gezicht van museumschip Buffel!

Heb jij een gastvrije glimlach en zin in een leuke vrijwilligersrol deze zomer?

Kom ons team versterken als **GASTHEER** of **-VROUW** op de Buffel!

📅 1 juli t/m 1 september

🕒 1 dag per week (of minder/meer)

📍 Gezellige werkplek op een historisch schip in Hellevoetsluis

👋 Gezellig team – praatje, kaartje, welkom heten

Aanmelden of vragen?

Mail naar: info@debuffel.nl

Stap aan boord en maak de zomer mee!

Koningskade 2 | 3221 CC Hellevoetsluis | www.debuffel.nl | info@debuffel.nl

Positief bericht van mensen/ bedrijven die de Buffel een goed hart toedragen.

Eind mei kregen we klachten van bewoners aan de overkant van de Buffel over het krakende en piepende geluid van de gangway's bij harde wind en hoogte verschil door hoog en laag water.

We nemen klachten van onze burens heel serieus. Hebben de zaak eens goed bekeken en het bleek dat de nylon bussen waarop de gangway's in de kommen op het schip liggen totaal versleten waren.

Ik ben op het internet gaan zoeken naar bedrijven die ons zouden kunnen helpen en kwam uit bij het bedrijf Ankro in Werkendam. Na een gesprek met de officemanager kwam in eerste instantie naar voren dat het bedrijf eigenlijk niet aan onze vraag van 4 bussen voor de gangway's kon voldoen, daar het ingesteld is op massa productie van kleine veel voorkomende kunststof producten.

Maar als ik de maten op zou nemen en nog een keer contact zou kunnen opnemen, was er misschien een mogelijkheid. De juiste maten opgenomen en nog een keer gebeld. Kreeg de productie manager aan de lijn en deze was zeer positief. Er was overleg geweest bij de productie en hij kwam met het bericht dat ze begaan waren met onze inspanningen om met weinig geld en alleen vrijwilligers de Buffel als museum in stand te houden.

Het bedrijf Ankro zou kosteloos, die middag al de vier bussen vervaardigen. (volgens mij heeft de productie managers zelf achter de draaibank gestaan)

En zo geschiede: de volgende dag werden ze zelfs kosteloos bij mij afgeleverd. Een vraag van mij over de verzendkosten, werd beantwoord met: Zie het maar als sponsering.

De enige vraag van de zijde van Ankro was: Kunnen we het schip de Buffel een keer bezoeken? Mijn antwoord was: Uiteraard en dat kan dan geheel kosteloos met begeleiding van onze kant.

De bussen zijn geplaatst en na nog wat smering aan de wallekant zijde van de wielen zijn de kraak en piep geluiden verleden tijd.

Hartelijk dank voor dit prachtige gebaar. De moeite waard om onder jullie aandacht te brengen

Ir. Lelystraat 5
4251 LS Werkendam
+31 (0)183 30 48 72
www.ankro.nl

Kidsclub Buffeltje gaat door!

Vanaf nu is er elke eerste woensdag van de maand een nieuwe editie van de Kidsclub, afgestemd op het continuurooster van scholen: van 14.30 tot 16.30 uur. Iedere maand staat een ander thema centraal, maar het vertrouwde recept blijft: een mix van spelen op het dek, onder dek én natuurlijk veel plezier.

Eerste Kidsclub Buffeltje succes

Hellevoetsluis - Afgelopen woensdag vond de allereerste editie van Kidsclub Buffeltje plaats – en wat was het een feestje! Het schip de Buffel veranderde in een waar kinderparadijs, vol spel, avontuur en ontdekking.

De middag werd geopend met digitale werelden: in Minecraft bouwden kinderen met de Buffel als decor, en op de PlayStation 5 vonden spannende battles plaats onder de naam "Victory". In de VR-zone doken de deelnemers de onderwaterwereld in, terwijl er ook volop werd bewogen met actieve games en spellen. Boven op het dek waanden kinderen zich echte zeebonken: ze speelden keesjewerpen met het aanmeertouw, wierpen ringen met de pinguïns en leerden over de "allemandsvriend" - een nautisch hulpmiddel met verrassende toepassingen.

Het programma was opgezet in een carrouselvorm, waarin de kinderen vier verschillende stations bezochten met steeds een andere opdracht. Spelenderwijs maakten ze kennis met techniek, bewegen, samenwerken én plezier maken. Aan het eind van de middag reikte de commandant van het schip persoonlijk de eerste scheepspaspoorten uit – een uniek souvenir én stempelboekje voor toekomstige edities.

Raad van Toezicht

Bij deze informeren wij u over een wijziging in de governancestructuur van Stichting Ramtorenschip Buffel. Na zorgvuldig intern overleg en met instemming van de (voormalige) Raad van Toezicht is besloten om dit orgaan formeel op te heffen. Deze keuze is in lijn met de huidige schaal en aard van onze organisatie.

Wij hebben deze beslissing niet lichtvaardig genomen. De afgelopen periode is gebleken dat de Raad van Toezicht in de praktijk moeilijk te bezetten was en dat de bestuurlijke structuur voor een kleinschalige, grotendeels vrijwilligers gedreven organisatie als de onze, te zwaar was. Tegelijkertijd hechten wij sterk aan inhoudelijke toetsing, maatschappelijke inbedding en transparantie.

Daarom wordt de Raad van Advies uitgebreid en geherpositioneerd. Deze zal bestaan uit professionals en experts op het gebied van erfgoed, vrijwilligerswerk, educatie, evenementen, cultuur en bestuur, en fungeert als sparringpartner voor het bestuur.

Onze verantwoording richting subsidiegevers en publieke partners blijft uiteraard onverkort gehandhaafd via jaarstukken, evaluaties en waar nodig voortgangsrapportages, conform de geldende subsidieverordeningen.

Wij hopen hiermee een passende balans te hebben gevonden tussen bestuurlijke eenvoud en inhoudelijke waarborging van kwaliteit. Graag blijven wij met u in contact over de voortgang van ons werk en de ontwikkeling van het Ramtorenschip Buffel als erfgoedicoon.

We danken Rene Kobussen, Piet Hillebrand, Dickvan der Kooij, Corrie Engelblik en Marcel Kroon voor hun werk en inspanningen om de taken van de RvT zo goed mogelijk te vervullen. Hulde.

Knalfeest voor Daan

Daan werd afgelopen maand 5 jaar. Dat moest wel even goed gevierd worden. Speciaal voor hem werden op de Buffel de piratenslingers opgehangen, het piratenhol ingericht, en de piratenspelletjes klaargezet.

Daan kwam met 6 vriendjes, en zijn grote zus. Na de chips en limonade werden ze allemaal verkleed en geschminkt als piraat. Spannend hoor!

Bij de commandant van de Buffel in de grote stoel zitten voor een groepsfoto! Na het schatzoeken, vissen vangen, en Keesje gooien was het tijd om een eigen piratenboot te bouwen. Die kregen de kinderen mee naar huis.

Als klapstuk van het feestje kwam er een grote stapel pannenkoeken op tafel. Piraat worden kost veel energie, dus die hele stapel ging gewoon op.

Daan en zijn vriendjes kunnen op een mooie 5e verjaardag terugkijken.

Piratenfeestje op de Buffel

Een verjaardagsfeestje voor kinderen van 5 tot 8 jaar, en dan bij voorkeur in het thema Piraat; dat wordt al een paar jaar op de Buffel aangeboden. Met een vaste groep vrijwilligers hebben we een vast programma. Maar wel met wisselende activiteiten en spellen.

We horen elke keer dat de jarigen het weken later nog steeds hebben over 'het leukste verjaardagsfeest ooit!'

Er zijn al kinderen die eerst een paar keer met een vriendje mee kwamen, en dan eindelijk hun eigen verjaardag kwamen vieren. Zo leuk vonden ze het. Juist daarom zijn er een paar nieuwe spellen ontwikkeld. We gaan natuurlijk niet verklappen welke spellen dat zijn, of hoe die spellen dan gaan. Dat houden we lekker exclusief voor de stoere jarigen die hun verjaardag komen vieren.

Maar dat het leuke spellen zijn, dat weten we zeker. We hebben de spellen namelijk zelf getest!

Dus, voor alle kinderen in Hellevoetsluis en wijde omgeving: heb je iets te vieren; kom naar de Buffel.

Matrozenreis en de Battle of the Buffel

Platform Cultuur op School

Hellevoetsluis - Museum Ramtorenschip Buffel en Fortresse Holland (Droogdok Jan Blanken) zijn samen op ontdekkingsreis gegaan met een spetterende pilot voor het onderwijs: De Matrozenreis. Een educatief én actief programma vol maritieme geschiedenis, innovatie en spel. Samen met BRES, Cultuur op school is Erfgoedspoor Hellevoetsluis opgezet.

Basisschool De Regenboog had de eer om als eerste 'aan boord' te stappen. Na een rondleiding bij het Droogdok doken hun leerlingen in het onderdeel Battle of the Buffel, waarbij ze niet alleen leerden over de stoere marine missie van weleer, maar ook zelf aan de slag gingen. Met het kolenscheppspel ontdekten ze hoe een stoommachine echt werkte — een ware les in spierkracht én technologie. Bij het Seinvlaggenspel leerden ze communiceren zoals echte matrozen dat vroeger deden, en met Keesje werpen werd hun behendigheid op de proef gesteld.

De afgelopen week ontving men 4 dagen lang scholen, naast PCBS De Regenboog kwam ook de RKBS St Leonardus uit Brielle langs. Het enthousiasme van de kinderen was aanstekelijk; van glunderende gezichten tot nieuwsgierige vragen - de pilot bleek een schot in de roos. Een prachtig voorbeeld van hoe cultuuronderwijs écht tot leven kan komen!

Canon van Voorne aan Zee

Met het project Canon van het Haringvliet willen we een duurzame erfgoedleerlijn ontwikkelen voor het onderwijs in Voorne aan Zee, met opschaalbaarheid naar Voorne-Putten, Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee.

Samenwerkingsverbanden zullen worden gezocht om zo bestaand lesmateriaal en programma's herkenbaar en nog beter in te passen, aan te bieden. Het project koppelt unieke erfgoedlocaties en verhalen van het Haringvlietgebied aan de tijdvakken en vensters van de Canon van het Historisch Haringvliet.

Deze educatieve aanpak versterkt de lokale identiteit, stimuleert erfgoedparticipatie bij jongeren en borgt erfgoedkennis in het onderwijs. Thema en projectonderwerpen binnen het onderwijs, worden versterkt door kennis en vaardigheden, uit deze thema's en projecten, te ondersteunen met lesmateriaal en activiteiten.

Ramtorenschip Buffel

In de historische vestinghaven van Hellevoetsluis, pal naast het droogdok Jan Blanken, ligt het ruim 150 jaar oude marine-museumschip Buffel. Dit was het eerste ramtorenschip uit een serie van vier, gebouwd voor de Nederlandse zeemacht, ter verdediging van de Nederlandse kust en riviermondingen. Deze, voor die tijd innovatieve schepen, vormden een belangrijke modernisering van de marinevloot in de 2e helft van de 19e eeuw.

Het museumschip, eigendom van de Stichting Ramtorenschip Buffel, wordt door ca. 70 vrijwilligers gerund. Het schip werd in 1974 van de marinesterkte afgevoerd en in Rotterdam zo veel mogelijk weer in de oude staat teruggebracht, waarna het tot 2013 deel uitmaakte van de collectie van het Maritiem Museum Rotterdam (MMR) met als ligplaats de Leuvehaven. In 2016 heeft het MMR het schip afgestoten en is het in bruikleen gegeven aan Stichting Museumschip de Buffel, opgericht door historicus A. v.d. Ban uit Hellevoetsluis. In 2016 hield de stichting het echter voor gezien.

De vrijwilligers werd gevraagd of zij mogelijkheden zagen om het museumschip onder de vlag van een nieuw op te richten stichting te gaan exploiteren. Dit kwam uiteindelijk tot stand na goed overleg met alle betrokken partijen. Het schip is door de nieuwe stichting nog een jaar succesvol in bruikleen geëxploiteerd en daarna in eigendom verkregen.

In 1995 kreeg het museumschip Buffel een eremedaille van de Engelse World Ship Trust voor de buitengewone wijze waarop het schip is gerestaureerd. In 2020 werd het schip geregistreerd als 'varend erfgoed' en in 2022 opgenomen als erkend museum in het register van de Museumvereniging. Het stichtingsbestuur focust op de toekomst en streeft naar een verdergaande samenwerking met andere museale organisaties binnen de historische vesting van Hellevoetsluis, eens de thuishaven van de Admiraliteit de Maze. Met de stichting Fortresse Holland zijn de eerste stappen gezet voor een samenwerking (www.fortresseholland.nl).

Historie van de Buffel

In de 2e helft van de 19e eeuw was de toepassing van ijzer en stoom, zowel voor de koopvaardij als voor de marine, van groot belang, maar wel om verschillende redenen. De koopvaardij profiteerde van de grotere betrouwbaarheid die stoomvoortstuwing bood, waardoor regelmatige lijndiensten mogelijk werden. Voor de marine lag het belang van stoomvoortstuwing in doeltreffendere maritieme operaties. Het voordeel van een ijzeren scheepsconstructie was voor de koopvaardij dat die weinig ruimte en gewicht vereiste. Dit bood de mogelijkheid meer lading te vervoeren. Evenzo kon de marine dankzij de lichte scheepsconstructie meer bewapening voeren en meer brandstof meenemen, waardoor de schepen een grotere actieradius verkregen.

De toenmalige regering besloot om drie ramtoreschepen te laten bouwen. De Nederlandse werven waren nog niet in staat om pantser- en ramtoreschepen te bouwen. De drie ramtoreschepen werden daarom besteld bij buitenlandse werven te weten de Schorpioen in Toulon (Frankrijk), de Buffel in Govan upon Clyde/Glasgow (Schotland) en de Stier in Birkenhead/Liverpool (Engeland). In 1867 is de Buffel op stapel gezet en ruim anderhalf jaar later op 10 Maart 1868 te water gelaten. Op 4 juli 1868 vond de technische proefvaart plaats waarbij het schip een maximumsnelheid van 12,82 knopen (+/- 24 km/uur) haalde. Op 23 juli 1868 werd het schip officieel overgedragen aan de Nederlandse zeemacht De Buffel beschikte over een 360° draaiende gepantserde geschutstoren en een scherpe ramstevens om vijandelijke schepen te kunnen rammen. Bovendien was het schip uitgerust met een ijzeren pantsergordel van zeven tot vijftien centimeter dik. Het schip was zeer wendbaar en kon een voor die tijd hoge vaarsnelheid halen, het was bovendien het eerste marineschip dat volledig op stoom werd voortgestuwd, dus onafhankelijk van wind kon manoeuvreren. De equipage van de Buffel bestond uit 100 tot 110 opvarenden, Het schip (lengte 62,68 m en breedte 12,25 m) paste gemakkelijk in het Hellevoetse droogdok voor reparaties en onderhoud.

De ramtoreschepen waren bedoeld ter vervanging van de houten schepen met stoom- en zeilkracht en gladloopkanonnen van de Nederlandse Marine. De 23 cm Armstrong-kanonnen in de geschutstoren van de Buffel waren voorladers met een getrokken loop die granaten van 300 pond konden afvuren over een afstand van maximaal 1200 meter. Nadat de Buffel dienst had gedaan als ramtoreschip voor de Nederlandse Marine is het in 1896 uit de vaart genomen en verbouwd en in gebruik genomen als logement- en opleidingsschip voor marinepersoneel in Hellevoetsluis.

De unieke maritieme waarde is terug te vinden in de tot de verbeelding sprekende aankleding van het schip. Met haar karakteristieke inrichting en de bijzondere collectie met herkenbare nautische objecten is het niet moeilijk om je terug te wanen in de 19e-eeuwse Marine-tijd van Hellevoetsluis.

De tot drijvende kazerne/opleidingsschip omgebouwde Buffel heeft tot 1920 in Hellevoetsluis afgemeerd gelegen en heeft daarna dienstgedaan als wachtschip in Vlissingen, Amsterdam en Den Helder. Ook heeft het nog enige tijd in de Rotterdamse Waalhaven gelegen als onderkomen voor marinepersoneel die bij de ombouw (1955 – 1958) van vliegdekschip 'Karel Doorman' waren betrokken. Een bezoek aan dit unieke stuk maritiem erfgoed is zeker de moeite waard.

Museummonitor

De Buffel neemt in 2025 deel aan de museummonitor. Sinds medio april vragen we bezoekers om de monitor digitaal in te vullen. Er wordt goed gebruik van gemaakt, maar om een goed resultaat te krijgen moeten we bezoekers wel blijven stimuleren de monitor in te vullen.

Het resultaat tot nu toe en de opmerkingen en suggesties zijn in ieder geval inspirerend! Bezoekers waarderen een bezoek aan de Buffel met een **8.7!**

En natuurlijk (voor ons) vinden ze het schip prachtig zoals het ingericht is en met leuke spelletjes.

Veel positieve opmerkingen zijn te lezen over de vrijwilligers de vriendelijke en gastvrije ontvangst, de informatie door rondleiders en gastvrouwen, het wordt door velen erg gewaardeerd.

Suggesties/aandachtspunten zijn er natuurlijk ook, zoals het sanitair (zijn we mee bezig), samenwerking met andere musea (onklaar zijn we mee bezig), het te harde geluid en professionelere bordjes.

Al met al genoeg om trots op te zijn!

Overleg gemeente Voorne aan Zee

Het overleg met de gemeente loopt op de verschillende domeinen goed, maar voor ons gevoel niet snel genoeg. We moeten binnen afzienbare tijd dokken, als er meer bezoekers gewenst zijn moet er een betere bewegwijzering komen, specifieke promotie voor de Vesting in een gezamenlijke brochure, meer samenwerking en afstemming tussen de erfgoedpartners om ook financieel gezond te kunnen blijven.

Door de fusie zijn er wel veel beleidsprogramma's Cultuur, Erfgoed, Evenementen en toerisme enzovoort, gekomen maar alles valt en staat met de implementatie daarvan. Ik hoop dat alle partijen in de Voornse Raad erfgoed een belangrijke plek in hun verkiezingsprogramma laten innemen om onze iconen en maritieme-, marine-geschiedenis met trots naar buiten te brengen.

Samenwerkingsverband partners

De samenwerking tussen de verschillende partijen binnen de vesting wordt nu structureel opgepakt door Promotie Hellevoetsluis.

De aandachtspunten en prioriteiten zijn:

- Bewegwijzering
- Educatief programma
- Gezamenlijke brochure m.b.t. de Vesting

Daarnaast de samenwerking tijdens de bezoeken van de riviercruises en bij evenementen zoals monumentendag.

Marine jargon

Onder het gemalen water staan.

Douchen

Djongos

Hulpje van een officier

Achterzeiler

Te laat komen

Gouden bal

Onderofficiersverblijf

H.Pontier Commandant TOKM Amsterdam (1963 – 1969)

TOKM met W en E vleugel/ laagbouw werkplaatsen smederij-laswerkplaats-koperslagerij-koeltechniek en achter de van Kinsbergen is de VBS (Verbindingsschool) zichtbaar foto is van 1967.

In Amsterdam werd in 1960 de technische Opleiding Koninklijke Marine (TOKM) gevestigd in de voormalige timmerwerkplaats Kattenburg, die destijds bekend stond als 's Rijks Werf. De timmerwerkplaats werd later een kazerne voor TOKM studenten en ook voor de Nationale Reserve (Gebouw 024. Kattenburgerstraat). Tot in de jaren 1960 lag er water ten zuidoosten van het gebouw, en oorspronkelijk was het complex een dok. Rond 1960 werd overwogen om het complex te verplaatsen naar het Militair Terrein Zeeburg, maar dit is uiteindelijk niet gebeurd.

TOKM embleem "Bron van Kracht" met daarin de symbolen voor machinisten, radio-radar monteurs en elektromonteurs

K.T.Z. H.Pontier (14.09.1919 - 28.05.1999) is als adelborst op 14.05.1940 met de Hr.Ms. Z 7 overgestoken naar Groot-Brittannië, en heeft gedurende de tweede wereld oorlog dienst gedaan op verschillende oorlogsbodems, in 1944 als commandant op Hr.Ms. MTB 436 (motor torpedoboot). In 1944, huwde commandant Pontier in Bournemouth, (Hampshire, Groot-Brittannië) met Second Officer Betty Isabel James, WRNS (29.05.1915 - 16.01.2009). Na de oorlog heeft de heer Pontier, als commandant dienst gedaan op verschillende eenheden van de Koninklijke Marine om in 1963 na zijn commando, op Hr. Ms. Groningen (onderzeebootjager) een walfunctie te aanvaarden. Na de vele Marine onderscheiding viel hem in 1968 de eer te beurt om ook een koninklijke onderscheiding te mogen ontvangen.

Commandant H. Pontier

Van 1963 tot 1969 was de heer Pontier commandant van het TOKM en aldus gestationeerd op Hr. Ms. Buffel (A 884) die als wacht,- en logementschip lag afgemeerd aan de Dijksgracht te Amsterdam.

Kort na zijn aanstelling, zag de commandant hoe de bemanning van de Buffel nog in hangmatten moest slapen. Deze hangmatten waren een overblijfsel uit het marine verleden. De commandant vond dit echter niet meer passen in de “moderne tijd” en besloot dat deze hangmatten verwijderd moesten worden. Hiervoor in de plaats liet hij stapel bedden installeren wat tot meer comfort voor de bemanning moest leiden. Sommige bemanningsleden namen echter met enige weemoed afscheid van hun vertrouwde hangmat.

In 1969 nam commandant Pontier afscheid als commandant van het TOKM en kreeg ter gelegenheid hiervan een fraai versierde pennenkist, een oorkonde met de handtekeningen van de 'État major'* en de burger docenten. De pennenkist bevat tevens een opgerolde “oorlogswimpel”** Bovendien is de met een Buffel versierde menukaart van het afscheidsdiner ook bewaard gebleven.

Op 31 mei 2025 Mochten wij, mevr. P. Pontier (dochter van commandant Pontier) aan boord van de Buffel verwelkomen en haar rondleiden op en in het museumschip Buffel. Zij was zeer geïnteresseerd en enthousiast, mede omdat zij als kind regelmatig aan boord was geweest gedurende het TOKM commando van haar vader en hier aan nog vele dierbare herinneringen heeft overgehouden.

De “Stichting Ramtorenschip Buffel” mocht deze historische objecten, waaronder een Buffel wapenschildje, als schenking in ontvangst nemen om toe te voegen aan de collectie van het museumschip Buffel. Wij zijn de familie Pontier zeer erkentelijk voor de schenking van deze mooie en zeer persoonlijke objecten en natuurlijk ook voor het prachtige verhaal hier achter.

*(État-major is een term voor de staf van gezamenlijke officieren van een schip, uitgezonderd de commandant)

** (Een oorlogswimpel is een wimpel die uitsluitend door marineschepen wordt gevoerd, waarmee deze zich onderscheiden van andere (koopvaardij)schepen. Het is daarmee een onderscheidingsvlag. De Nederlandse oorlogswimpel is een lange, rood-wit-blauwe wimpel waarvan het uiteinde in twee punten uitloopt. De instelling ervan is vastgesteld bij koninklijk besluit No.593 d.d. 19 november 1934. De oorlogswimpel wordt gevoerd in de top van de mast; bij schepen met meer dan een mast aan de top van de grote mast. Bij commando-overdracht of het uit dienst nemen van een marineschip wordt de oorlogswimpel (kist) ceremonieel overhandigd aan de commandant door het jongste bemanningslid).

Bronnen: Nederlandse marine-officieren 1940-1945, Amsterdam op de kaart, Defensie.nl., wikipedia.org. Fam. Pontier.

Berichten van de Museum vakgroep

1) De afgelopen periode hebben wij een aantal interessante objecten in ontvangst mogen nemen die direct met de geschiedenis van de Buffel te maken hebben (zie stukje over TOKM Amsterdam in deze nieuwsbrief). Waaronder een klok die rond 1900 aan boord van de Buffel, tot de inventaris zou hebben behoord. Deze klok heeft enige familie generaties aan de muur gehangen en is uiteindelijk weer terug op de Buffel. Wij zijn onderzoek aan het doen naar deze klok, wel weten wij dat dit type klok veel in gebruik was binnen de Nederlandse marine, laat 19e eeuw.

Wij willen er op wijzen dat schenkingen of bruikleen objecten alleen onder de richtlijnen en codes van de Museum Vereniging geaccepteerd mogen worden. Schenkingen (in & uit)

De Museum werkgroep handelt volgt de onderstaande basis procedure;

- Herkomstonderzoek.
- Onderzoek resultaat (waar gewenst) publiceren.
- Schenking/Bruikleen overeenkomst opmaken.
- Registratie collectie beheer, tentoonstellen of opslag in depot.
- Meerderheid museum WG leden nemen definitieve beslissing na overleg (wel/niet accepteren).

Objecten en/of documenten die niet een directe link met de Buffel hebben zullen na overleg aangeboden worden of doorverwezen worden naar relevante collega musea.

2) De Museum WG onderzoekt de mogelijkheid om thema (groeps)rondleidingen te combineren zijn met bijvoorbeeld Stichting Verdedigingswerken Hellevoetsluis, Bernisse en Droogdok, etc. Er wordt gewerkt aan een "concept basisplan" welke voorgelegd wordt aan het bestuur. De gedachte hierachter is om dag(deel) programma's aan te kunnen bieden aan groepen die Hellevoetsluis (vesting) willen bezoeken.

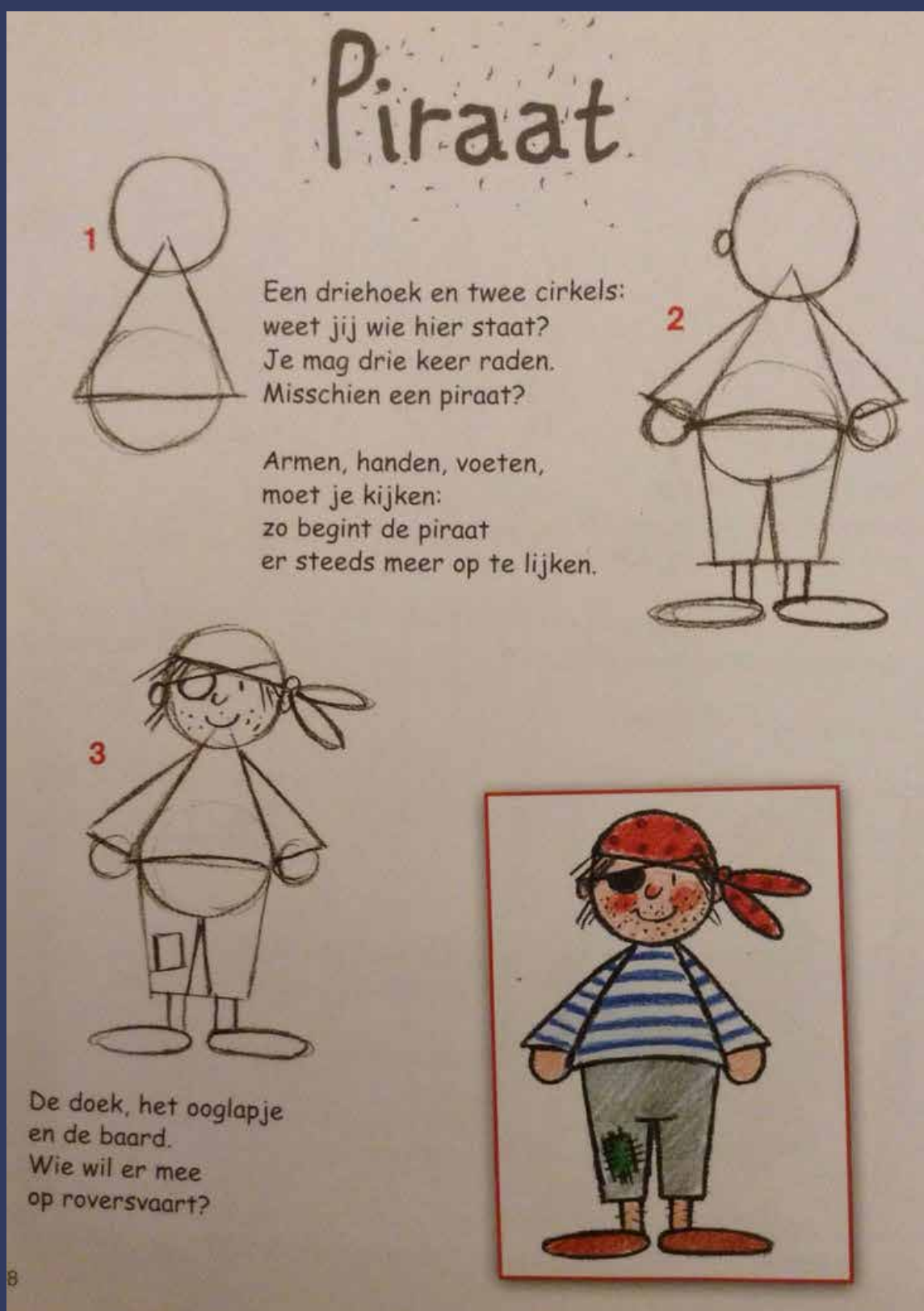
3) Buffel activiteiten tijdens Boekenweek 2026. Te denken valt hierbij aan specifieke lezingen, rondleidingen, boekpresentaties, etc. Museum WG gaat een aantal ideeën uitwerken en zal dit aan het bestuur, ter goedkeuring, voor leggen.

Knutselwerkje

Vind jij piraten ook zo leuk?! Wist je dat je best makkelijk zelf een piraat kan tekenen! Kijk maar naar het voorbeeld. En als je hem dan op een groot papier tekent, heb je ook nog een héél grote kleurplaat..... ook zelf gemaakt!

Probeer het maar eens, bijvoorbeeld op de achterkant van een stuk behang. Of plak een paar blaadjes uit de printer aan elkaar! Zo hoef je je niet te vervelen in de schoolvakantie. Veel plezier met tekenen en kleuren.

Foto galerij

heden en verleden

Zr. Ms. Guinea

Kennismaken met ...

Elke nieuwsbrief laten we u kennismaken met de vrijwilligers.
Deze keer is dat de kennismaking met een vrijwilliger.

Wim Vuijk Vrijwilligers beeldsnijden in hout.

Mijn naam is Wim Vuijk, en ik ben alweer sinds 2019 één van de vrijwilligers die op “de Buffel” werkt met beeldsnijden in hout.

Hiervoor is een fijne werkplaats gemaakt. Het beeldsnijden is ontstaan met voorliefde voor hout, omdat het zo'n mooi product is.

Ik heb ervaring opgedaan bij het Historisch Museum “de Delft”. Samen met Koos Wuijster geven we workshops om te laten zien wat je allemaal met hout kunt doen. Het voordeel bij ons is dat je het nooit verkeerd doet en de cursisten overtreffen altijd hun verwachtingen en gaan met een leuk object naar huis.

Éénmaal per jaar hebben wij een tentoonstelling en brengen we eigen werk mee naar “de Buffel”. Dat is tijdens de vestingsdagen tot en met de monumentendagen

